

Əzizağa **ELSEVƏR**

Çinar ağacı

Üç gün idi ki, yurdda rahatlıq pozulmuşdu. Düz üç gün idi ki, ananın göz yaşı qurumurdu. Övladları dil tapa bilmir, inad atını minib hərəsi bir tərəfə çapırdı. Öyüd-nəsihət də kar etmirdi.

***

Axşamçağının qara sərinə düşmüşdü. İstidən tənlimiş yarpaqlar xəlif-xəlif titrəşirdi. Bir az o yanda dağların, dərələrin min illik yuxusuna bəlanib gələn Qarayar çayı yorğun-yorğun axırdı. Suda ayağını yuyan söyüdlər günəş güzgüsündə cilvələ-nə-cilvələ-nə pərişan tellərini çiyinlərindən atıb çay boyu axıb getmək istəyirdi.

Murad yuxudan oyanıb, üz - gözünün tərini sildi. Tənbəl-tənbəl bir-iki dəfə gərnəşib yerindən qalxdı. "Ana, ay ana!"-deyib, eyvana çıxdı. Ürəyi yanırı. Düşündü: açıq pəncərənin qarşısındakı stolda əyləşib anasının dəmlədiyi darçınlı, mixəkli çaydan bir-iki stəkan içmək heç də pis olmazdı. Sərin meh yorğunluğunu qaçırar, Minay təpəsinə qədər uzanan boş çöllər baxdıqca gözü-nə işıq, könlünə rahatlıq gətirərdi.

Anasından səs çıxmadı. Təəccübləndi. Həmişə oturan kimi anası çay gətirər, "İç, oğul, ədviyyəli çaydır, iç, cana xeyirdir", - deyərdi.

Bəs, indi niyə görünmür, niyə səsi çıxmır?! Marağını boğa bilmədi. Həyətə düşdü. Bostana baxdı. Elə bil qeybə çəkilmişdi anası.

Qonşuları səslədi. Həmid qardaş, Cəfər dayı, Vəli əmi, Süsən xala, Nabat nə-nə, anamı görməmişiz?

Bu nə sirdi, Allah, heç biri görünmədi, heç biri harayına hay vermədi. O qonşular ki, Muradı doğmalarından da ayırmaz, anamı görəndə "Tərbiyəsinə bərəkallah, Murad da bizim balamızdır!"- deyərdilər. Anam da mənim boyuma baxıb öyünər, içərisində qürur hissi keçirər, fərəhindən yere-göyə sığmazdı. Bəs, indi nə olub, yoxamı çıxıblar, qeybəmi çəkiliblər. Bir kəlmə nədir ki, yoxsa məni eşitmək, dinləmək istəmirlər?! Ola bilməz! Yüz il gəlsə də, onların belə olacağına inanmıram. Heç vaxt, heç vaxt inanmaram. Bəs onda bu nə sirdir. İtlər, itlər də hürüşmür axı. Həmişə hənir hiss edən kimi zencirini çeynəyən Cəfər dayının Alabaşı o da gözə dəymir axı? Qoyunlar, buzovlar mələmir. Küçədən gəlib-gedənlər də yox. Yoxluq nə pis şey imiş. Sükut insanı boğur, işin-için yeyib dağıdır. Sən demə, dünya insanlarıyla gözəlmiş.

Yol boyu evlərə baxa-baxa irəlilədi. Heç bir ins-cins gözü-nə dəymədi. Mübhəm suallar onu içəridən yeyir. cavabsız-cavabsız ötüb keçirdi. Elə bil havasız, qərribə bir boşluğa düşmüşdü.

Suyun bu qədr təhlükəli olduğunu ilk dəfə idi ki, gördüldü. Axın gəlir, qarşısına çıxan hər şeyi məhv edir. Evlərin taxtaşaqlarını bir anda götürüb atır, ağacların budaqlarını qırıb - çatır, hər şeyi saman çöpü kimi oynadırdı.

Birinci zərbə uşaqlara dəyəndə Murad elə düşündü ki, daha onlar üçün hər şey bitdi. Bu dəqiqə budaqlar qırılaçaq və suyun axarında dənizə qədər axıb gedəcəklər. Elnurun yeşiyini su dartıb oynadanda, iki dəfə fırladanda Murad düşündü ki, yaqın suda boğular. Ancaq çox çükür, pis qurtarmadı. Elnurun cəldiyi, zirkəliyi hər şeyi yaxşılaşdırmağa yönəldi. Çınar vüqarını pozmadı, suyun ağzında özəməlini, qürurunu itirmədi. Güclü qollarını gərib ana kimi uşaqları qucağına aldı, qorudu. Çınar o çətin, o qorxulu məqamda uşaqlara o qədr yaxın, o qədr doğma oldu ki, hətta hənərin, nəfəsinə də hiss etdilər - "Murad day!.., Murad doğma, ilan!.. bax, ilan, düd üstümüzə gəlir...- deyə qızlar qışqırırdılar.

Murad qayıdub onların dediyi səmtə baxdı. Suyun üstüylə iri bir budaq axıb qızlara sarı gəlirdi. Quyruğunu ağacın gövdəsinə dolamış zəhərli ilan başını dik tutub, yazıq-yazıq ətrafa baxırdı. Qızlar qışqırır, ilan səsdən özünü itirib bir az da qorxurdu.

Murad qorxu, tələş içərisində olan qızlara Elnurun kömək etmək istədiyini görək bərk əzəbləndi

-Elnur, çəkin!.. Səhvə yol vermə!! - Murad qeyri-ixtiyari olaraq bərkədən bağırdı:

-Qızlar!.. Sevinc, Sevdə... nə olar, siz də sakit olun. Qorxmayın, ilan da öz hayındadır. Bu dəqiqə, narahat olmayın, bax, elə indi o budağı sizdən uzaqlaşdıraram..."

Murad iki dəfə cəhd göstərdi. İkincidə də cəhd boş çıxdı. Güclü su axını onun yeşiyini qızlardan uzaqlaşdırdı. Bir də, bir də cəhd etdi. İlanın oturdğu budaq qızlara yaxınlaşmağa lap az qalmış əlinin arxasıyla budağı güclə bərk-bərk itələdi. Hiss etdi ki, əlinə nəse batdı. Ancaq qorxmadı, ağrıya baxmadı, budağı sürüşdürüb qızlardan uzaq saldı. İlan da qorxu hiss edibmiş kimi azacıq fışıldadı, gözlerini oynatdı, dilini çıxarıb başını bir az da dik tutdu. Təhlükə sovuşdu. Qızlar sakitləşdilər. Ancaq qəfil su burulğanı budağı yerində oynadıb Murada sarı yaxınlaşdırdı. Murad bir az da qəzəbləndi. Osqıra-qışqıra: - Ay məlun, ay yazıq, ay bədbəxt heyvan! - dedi. - Görmürsən, biz də sənin kimiyik? Köməksizlik. Ümiddən asılmışıq. Öz hayımızdayıq... Çıx, çıx yolunna get, axı sənik burda nə var!..- deyib ilan dolanmış budağı bir də kənara itələdi. Bu dəfə budaq onlardan çox uzaqlaşdı. Suyun axarı onu qabağına qatıb gözəndən itirdi.

Bəlkə də il qədr uzun, əzəbli görünən saatlar ərimək bilmədi. Suyun səviyyəsi enməsə də, axar bir az sakitləşdi. Dörd yeşik suyun ağzında sakit-sakit oynadı, beşik kimi yırğalandı. Gecənin soyuq, sıxıntılı qarənliyi düşdü. Badirlənmiş ay cırağını yandırıb nəhayətə qöylərin tağından asdı. Düzüdünya gülmüşü rəngə boyandı. Sular ay nurunda titreyib soyuq-soyuq axdı. Bu soyuqluq onların iliyinə, qanına işlədi.

Səhərin gözü açılar-açılmaz qızlar qışqırışdılar: "Gözünüz aydın, ay yatanlar, oyanın, gözünüzü açın, suyun səviyyəsi enir!"

Günəş doğurdu. Ufuk üzünü - çəhrayı rəngə bürünürdü. Sular əzəbli durulur, yene quşlar uçurdu.

-Murad, ay Murad, bu qədr də yatmaq olar, ay oğul ?! Oyanarsa. Demişdin məni çağırırsan. O çınardan ötrü bələdiyyəyə gedəcəkdin, axı..."

Murad gözlerini ovuşdura-ovuşdura yerindən qalxdı. Yuxuda gördükləri ona çatmadı. "İlahi, mən nələr gördüm? Bu yuxuydumu? Bilmirəm..."

bilmirəm, nəydisə, bir xəbərdarlıq, bir həyəcən signalı idi...- deyə öz-özünə pıçıldadı. Qardaşıyla pis bir məqamda üz-üzə gəlmişdi. Qardaşı üç gün idi ki, inad atna minib çəmənədə idi. Elə bil gözleri kor olmuşdu. Heç kimi eşitmək, dinləmək, düşünmək istəmirdi: "Yox. Çınar kəşiməlidir! - deyib inadından dönmürdü ki, dönmürdü. O çınar atası əkməmiş. Təzə yurda düşdükləri il əkməmişdi. Ata yadigan idi. "Ovlatların o ağaca baxanda məni xatırlar, bu yurdda ata nəfəsi var, düşüncələr" - demişdi. İndi bəs nə oldu, ata yadigan nə tez unuduldu. Bax, bu, yuxu deyildi, atamin ruhu idi yaddaşına gəlib duyğularını silkələyir, cırmaqlayır, məni fil yuxusundan, daş duyğusundan ayılmaq istəyirdi. Qardaşım hasar çəkmək istəyirdi. Hasarın bir ucu çınara toxunurdu. Çınar kəşiməse nizam pozulacaq, hasarın daşları bir-birinə bənd almayacaqdı. Buna görə qardaşım məndən çınar kəsməyi tələb edirdi. Bilmirəm, niyə belə inanırdı. Anamın üç gündən bəri qurumaq bilməyən göz yaşlarını görmək istəmərdi. İnanmıram, inanmıram yuxuda mənə əyan olanlar, ona da nəse bir şey deməmiş ola. Bu, yuxu deyildi, vallah yuxu deyildi. Gələcək olacaqdan xəbər verən bir fəlakət xəbərdarlığı idi. Onu dinləməli, eşitməli və ibarətlərimni idik. Yoxsa, fəlakətdən qaçmaq yox, fəlakətə sarı gedə bilərdik.

-Yox, ana, bələdiyyəyə getməyəcəyəm. Qardaşım da də, çınar kəsməsin, istəsə, lap hasar beş-altı addım bəridən çəksin. Amma çınara al vurmasın, atamızın yadiganıdır.

